

Sak 16/2021 - Hvordan sikrer vi tilgjengeliggjøring og bruk av offentlige data for næringsutvikling - Geografisk infrastruktur og Datafabrikken
Behandlingssak

Historikk/bakgrunn

I rapporten «Er verdiskaping med data noe Norge kan leve av?» fra 2019 anslår Menon Economics verdien av den norske dataøkonomien til 150 milliarder kroner og 100.000 arbeidsplasser. De skriver at denne verdien kan dobles til 2030 og at verdiskapingen fra data dermed kan «passere verdiskapingen fra norsk petroleumsvirksomhet».

Regjeringen la våren 2021 frem stortingsmeldingen «Data som ressurs - Datadrevet økonomi og innovasjon». Regjeringen vil at «Norge skal utnytte mulighetene som ligger i data til økt verdiskaping, flere nye arbeidsplasser i hele landet, og en effektiv offentlig sektor». De skriver blant annet at de vil oppnevne et **offentlig utvalg for helhetlig regulering for bruk av offentlige data til næringsutvikling**. Samtidig vil de **kartlegge og vurdere dataøkonomien i offentlig sektor**, og gi **anbefalinger om ulike organiserings- og finansieringsmodeller** for deling og bruk av offentlige data til næringslivet. Digdir har hatt dialog med KMD om at Skates innspill bør tas inn i dette arbeidet.

EU har etablert en omfattende satsing på deling og bruk av data i et digitalt indre marked. Denne satsingen har to hovedspor:

- På den ene siden etableres regulering av datadeling gjennom blant annet Open Data Directive¹ og Data Governance Act. Dette er direktiver som må forventes å bli del av også norsk lovgivning etter hvert.
- Samtidig er kunstig intelligens, data og skytjenester ett av DIGITAL sine fem satsingsområder.

Forslag til beslutning: Skates råd knyttet til hvordan vi sikrer tilgjengeliggjøring og bruk av offentlige data for næringsutvikling videreformidles til KMD slik at de kan tas med i arbeidet knyttet til helhetlig regulering for bruk av offentlige data til næringsutvikling samt organiserings- og finansieringsmodeller knyttet til dataøkonomien i offentlig sektor.

Presentasjon av saken

Skate behandlet i mars saken «Felles arbeid med informasjonsforvaltning og deling av data – hva har vi oppnådd så langt, og hva er neste mål?» Der ble følgende utfordringer for veien videre trukket frem:

- Volum – Store datavolum skaper ikke verdi i seg selv, det skjer først når dataene blir brukt
- Verdi – Verdi av data skapes ikke når de deles, men først når de anvendes
- Kvalitet – Bedre kvalitet i dataene som deles og anvendes er viktig for å skape verdi
- Innhold – Det er kun ca. 10% av tilgjengelige data som deles i dag
- Incentiver – «Skal vi få fart kan ikke data deles og anvendes etter dugnadsprinsippet»

IT i praksis som ble lansert 2. september viser at kun 7% av de spurte virksomhetene deler sine data uoppfordret, og at 50% av de samme virksomhetene oppgir manglende prioritering som begrunnelse for manglende deling.

Kartverket og Digdir har erfart en del utfordringer ved deling av data til næringslivet

Kartverket har lang erfaring med deling og bruk av data fra blant annet Norge Digitalt og GeoNorge samarbeidene. Disse går på tvers av stat, kommune, fylkeskommune og private virksomheter. En stadig økende andel av relevante data skapes av næringslivet i kartleggingsprosjekter med ett spesifikt formål, men blir ikke nødvendigvis gjenbrukt for andre.

Kartverket har også ansvaret for å følge opp regjeringens geodatastrategi «Alt skjer et sted - Nasjonal geodatastrategi frem mot 2025». Det nasjonale Geodatarådet har det siste året sett nærmere på

¹ [The Data Governance Act & The Open Data Directive | data.europa.eu](https://data.europa.eu)

utfordringer knyttet til måloppnåelse for strategien, og anbefaler en nasjonal satsning for videreutvikling av samarbeidsmodeller og fellesløsninger for den geografiske infrastrukturen. Dette for å skape arbeidsplasser og ny næring, bidra til det grønne skiftet gjennom en datadrevet økonomi samt sikre demokratisk kontroll over data som ellers står i fare for å bli overtatt av globale plattformsselskap

Digdir på sin side har også erfaring med deling og bruk av data. Vi arbeider blant annet med nasjonalt ressurscenter for deling av data, data.norge.no, Digital Samhandling Offentlig Privat (DSOP) og nå sist Datafabrikken². Erfaringene fra ressurscenteret og IT i praksis for 2021 viser at regelverk ofte er til hinder for deling av data. 40% av kommunale og statlige virksomheter peker på håndtering av sensitive og/eller andre taushetsbelagte opplysninger som hinder for deling. Arbeidet med data.norge.no og Datafabrikken viser at det både er en utfordring å tilgjengeliggjøre data men også at tilgjengeliggjøring ikke er tilstrekkelig. Forskning³ og egen erfaring tilsier at næringslivet ikke uten videre er klare til å ta i bruk offentlige data. De fleste norske bedrifter er små og trenger oversikt, veiledning og hjelp for å skape verdi av offentlige data. DSOP samarbeidet er et godt eksempel på offentlig privat samarbeid som har tatt frem tjenester som bidrar til vekst i dataøkonomien. Samtidig erfarer vi at regelverk og finansiering er utfordrende i flere prosjekter.

Kartverket og Digdir kan oppsummere våre felles erfaringer som følger:

- Det er etterspørsel etter offentlige data fra privat næringsliv
- Selv om det finnes gode eksempler på offentlig private samarbeid bremses deling av data med næringslivet ofte av regelverk samt manglende incentiver, prioritering og finansiering.
- Datadeling med næringslivet bør være en toveis strøm hvor data fra næringslivet også bidrar til å berike de offentlige datakildene. Det er behov for nye forretningsmodeller som gjør det attraktivt for næringslivet å dele egne data for gjenbruk i offentlig sektor.
- Det er ikke nok å tilgjengeliggjøre data for private virksomheter. De trenger hjelp til å anvende dem for å skape ny næring.

Til diskusjon:

Basert på erfaringene over ønsker vi å stille følgende spørsmål til Skate:

1. Hvilke råd vil Skate gi KMD for å fremme en datadrevet økonomi når de nå starter arbeidet med å regulere offentlige data for næringsutvikling og samtidig skal vurdere tilknyttede styrings- og finansieringsmodeller?
2. Hvordan tenker Skate at vi kan bruke Kartverket sine, Digdir sine og andre initiativer for å vise vei og finne løsninger på utfordringene som står i veien for en datadrevet økonomi?

Saken vil bli framlagt av Kartverket v/ Johnny Welle og Digitaliseringsdirektoratet v/ Knut K. Bjørgaas. Saksframlegget er utarbeidet av Kartverket og Digitaliseringsdirektoratet

² [Felles datakatalog \(norge.no\)](#), Digitalt Samarbeid Offentlig Privat, [Digital Samhandling Offentlig Privat \(DSOP\) - Bits AS](#) og [Datafabrikken \(norge.no\)](#)

³ Europakommisjonens strategi for SMB, [EUR-Lex - 52020DC0103 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#) og rapporten til MIT REAP Oslo & Viken, [hvordan-styrke-oslo-og-vikens-posisjon-innen-datadrevet-entreprenørskap_strategi-fra-mit-reap-oslo-og-viken.pdf](#)